

נאמר של נייר

לאבד את החרות הרוחנית ★ מה עושים ילדי סופרים
בסיפריות הוריהם ★ קצט"ר (קצין טימטוס-ראשי) של צה"ל ★
דמות מעולם אחר ★ אירופה מאז נפוליאון ★ שירה טובה משוקולד

תרגום

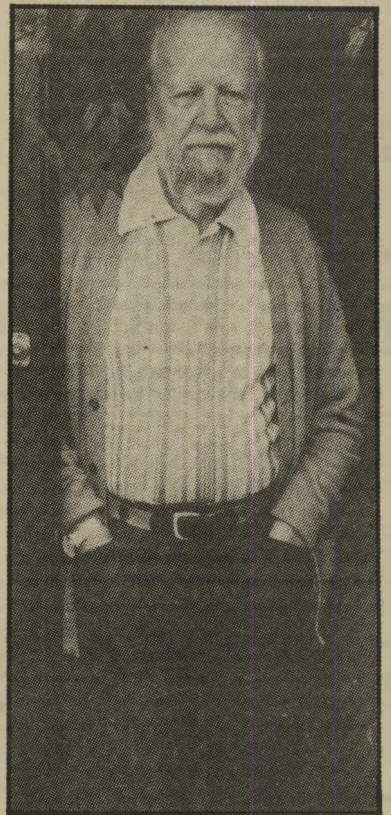
גולדינג

סמיואל מאונטג'וזי, צייר בריטי נודע, יוצא למסע לפרברי ילדותו, התבגרותו ואל ימי שהותו כמחנה-שבויים נאצי, כשבו-מילחמה. הרוחנית. לאחר את הרגע שבו איבד את חירותו הוא מנסה לאתר את חסרו של חסר פרס נובל לשנת 1983, ויליאם גולדינג, שראה-אור בתרגום לעברית, תחת הכותרת נפילה חופשית.

אין ספק, שכתביתו של גולדינג חוררת היטב לניכיו גיבורו, כמייצג את התקופה, ובמיקרה זה את המחצית הראשונה של המאה-העשרים. סמיואל מאונטג'וזי, יליד פרבר העוני, מבחיר את בעייתו. כיצד איברתי את חירותי? עלי לחזור לאחור ולספר את הסיפור כולו...

על הרקע שלו הוא מספר: מעולם לא הברתי את אבי ואני חושב שגם אמי לא הכירה אותו... ב-1917 היו ניצחונות ותבוסות, היתה מהפיכה. נוכח כל זה. מהו ממוזר אחד פחות או יותר? והוא ממשיך ומתאר את ריקעו, את פרבר העוני של ילדותו אצלנו אמבד, המחכה אולי כדי להתפתח — ואולי לא.

כנוף ילדותו זה עבר סמיואל מאונטג'וזי את

סופר גולדינג
אין בשורות טובות

חוויות הילדות שלו, בחלקן מול המטוסים הממריאים ונוחתים כשדה-התעופה הקרוב. הוא ממיין ומפרט כמה מהמרכיבים של יצירתו הצינית, יצירה שאינה מעניקה אשראי עורך לטבע האנושי, שלדעת גולדינג הוא רע מנעוריו. את אחד מחבריו לילדותו הוא מתאר כאחד שהאסון היה האורגזמה שלו, בהרגה מתפתחת זו לראיית-העולם של המחבר-מספר.

מפרבר ילדותו מגיע סמיואל מאונטג'וזי

• ויליאם גולדינג – נפילה חופשית; עברית: א. נימרוז; הוצאת אלישר; 223 עמודים (כריכה קשה)

ללונדון כסטודנט לאמנות, כשהוא עובר את חוויית ההתאהבות הראשונה עם בת פרברו, שאף היא לומדת בלונדון, ביאטריס אייפור. ועל כך הוא מספר: רכבתי הביתה, לבי מותך מרוב שימחה, טוב ורחש-שירתודה (...). היינו זכר ונקבה, ואנחנו נתחתן, אם כי הוא עוד לא ידעה זאת. מהלך החיזור של סמיואל אחר ביאטריס חושף את כל קצוות הנאיביות של גיל הנעורים, נוסח שנות ה-30.

במקביל לנאיביות האירוטית, עובר סמיואל את שלבי הנאיביות האידיאלוגית, מתחת לכנפי המיפלגה הקומוניסטית הבריטית. בצד ההתייגרות האידיאלוגית שלו הוא מגלה גם את הטיפה המרה, שאותה הוא מסתיר מביאטריס משום שהיתה בדיעה כי המיסבאות נתעבות רק בדרגה אחת פחות מן הכנסייה.

ביאטריס מתפתה לסמיואל אידע-לי-בינן הכנסתי עכשיו את ביאטריס למסלול המיני. אפילו היא חיבת לדעת שנישואין והאקט המיני אינם בלתי-קשורים. ירכיבי חלש, ריאיתי מעדו עלי-גבי נשימה מלוהטת בחישובי על כך. עד מהרה ממיין סמיואל את חשש אובדן-החירות הראשון שלו... למן הרגע הראשון שבו הרשתה לי ליטול את בתוליה החל בינינו השינוי. אינותרה המוחלטת נטפחה פנימה לעברי, נשענה עלי, ניצמדה. באילו חיבתה לזה מאז הורתה, עכשיו היא נרכנה לעומתי. היא התבוננה בי בעיני כבלבב, היא נתנה בידי את הרצועה...

כמיפלגה הקומוניסטית פוגש סמיואל את טפי. היא באה אל חדרי הספארטני והתעלסנו, בסראות ובאופן הרדי. אחרי הכל היינו קומוניסטים וחינו הפרטיים היו עסקנו אנו... הודווגות זו מוליכה את סמיואל לדילמה הקיומית הראשונה שלו: אבל האם עלי לחיות עכשיו את שארית חיי עם ביאטריס, בשאני יודע כל הזמן שאני מאהב בטפי? והוא קובע כי ביאטריס היא היתה התגלמות דמותה של האשה הנבגדת. התגלמות התומה הרמוסה וחסרת-הישע... בין מישחקי המוסר והחירות הרוחנית שלו מטייל סמיואל יום אחד לים, בדרך כפרית, כשהוא עובר חוויה טראומטית בשומעו יללות חתול; מבוינת מחצה החול ונטלה בערך חמש מתשע נשמותיו.

נתיב חייו של סמיואל נוטה לטפי ושניהם עוברים לחיות ביחד. אתה רק שים עין על אשה אחרת ואני אעשה ממך קציצות. ובהורגה, ביאטריס נמוגה ממני, כמו המיפלגה. סיפתי לטפי על-אודותיה והצלב הקטן עשה זאת. טפי היתה בהריון... הציניות של גולדינג חוגגת כאשר, כאמצעות גיבורו הוא מתאר את העולם הסובב אותו

במילים: קיבלתי בברכה את ההרס שמילחמה מביאה בעקבותיה, את המיתות והאימה. שהעולם יפול. היתה אנארכיה בנשמה שבה שכנתי ואנארכיה בעולם בכללותו. שני מצבים בה דומים עד שאולי האחד חולל את משנהו. הבתים המנותצים, הפליטים, המיתות והעינויים — קיבל אותם כדגם מייצג של העולם, והתנהגותו של הפרט עצמו הינה חלתי קטן למדי. למה לטרוח ולרצוח באורח פרטי כאשר אתה יכול לירות באנשים בסומבי ולקבל על כך ברכות פומביות... הציניות של הנודע בסיפרי גולדינג בעל זבוב.

סמיואל הופך צייר מפורסם, המתגייס לצבא כצייר צבאי. הוא נופל בשבי ופותח בסדרה של עימותים עם מפקד מחנה-השבויים ועד מהרה נחקר בדבר מידע על ניסיון-בריחה מתוך המחנה. החקירה מסירה מעליו את הגלד האחרון של חרויותו הנפשיות.

ושוב, בניסיונו של סמיואל לאתר את שורשי אובדן חירותו, הוא מסביר: היכנשתי, בזמן מן הזמנים, בחרתי מתוך חירות ואיברתי את חירותי. לא איברתי דבר לפני שהשמש הפילנו ארצה; או אולי אותה מהלומה היתה כמו מוות ופילקה את כל החובות. בין המקום ההוא, הזמן ההוא, ובין הילד על האופניים, הבחור — זו היתה התקופה של בית-הספר האחר...

ליסיום, לויליאם גולדינג אין בשורות טובות למין האנושי, או תשובות בנושא החירות, שהרי זו אינה קיימת. יחד עם זאת נפילה חופשית הוא ספר מאפיין ביותר לפסימיוס של גולדינג, ספר המבחיר לא כמעט, את הסיבות שהביאו את האקדמיה השוודית להעניק את פרס נובל בעידן פסימי שכזה, דווקא למחבר נפילה חופשית.

תרגומו של א. נילמרוד הוא מהמוזרים שראוי-אוד בשנים האחרונות. ידיעת האנגלית שלו ברורה, ידיעת העברית פחות ברורה, והטרגדיה היא בחוסר כישרון הסינכרוניזציה, או במילים אחרות: האנגלית של גולדינג כעברית של נמרוד, נאנסת ווועקת ומשלחת בסקרנות את הקורא למקור האנגלי. וחבל, שהרי הקורא הישראלי ראוי לנוסח עברי מוכשר ואמין יותר של סיפרי ויליאם גולדינג.

מקור

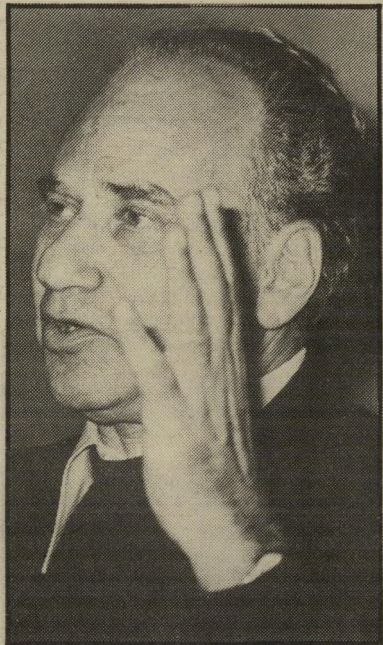
אליאב

כאשר ראיתי, בתקופה האחרונה, מודעות בעיתונים של תומכים במועמדותו של ח"כ לשעבר אריה לובה אליאב לכנסת ה-11, במיסגרת רשימת המערך, או מחוצה לה, היה

ברור לי שאם אליאב ישוב לתוך הקלחת הפוליטית, היומיומית והאפורת, ייאבד בישראל סופר מוכשר.

באחרונה ראה אור סיפרו של אריה לובה אליאב טבעות שחר, שהוא המעולה והסיפורתי מבין כל ספריו.

טבעות שחר הוא ספריו-תכונות אישי, שבמהלכו מגולל לובה אליאב אוטוביוגרפיה

מחבר אליאב

טבעת נישורת בטבעת

מרגשת של אדם ישר, אוטוביוגרפיה, המקלחת בתוכה את החוויה האישית של אליאב מאז סוף שנות ה-20 בתלאיבי, בלשון ובכישרון סיפורתיים, העשויים לעורר קינאה אצל רבים מהמובילים בסיפורת העברית כיום.

אומנם טבעות שחר נחשפת אישיותו של אליאב כאנטייטיזה של הפוליטיקאי הישראלי בן-זמננו, כייצור נאיבי במקצת, המאמין בעשייה, אמונה שהולכה את אליאב לא פעם למקומות שפוליטיקאים מקומם לא יכירם שם.

טבעות שחר מביא תהי-עומק של דור שלם,

אריה לובה אליאב – טבעות שחר; הוצאת עם עובד; 323 עמודים (כריכה רכה).

ביאליק-בורלא: פרק אחרון

האמרת: למר יהודה בורלא מגדולי המספרים שלנו וידיד יקר, בהקדמה נאמנה, מרדכי עובדיהו. תלאיבי. יום הניצחון, תשרי.

בעמוד הבא, מעל לשם הספר (ראה גלפוח) מצויה החימה של חזמת-זמני כחול-הסגולה, שבה כתוב: מסיפרי מרים ויהודה בורלא.

רשתי את הספר ב-70 שקל, למרות שהייתי מוכן לשלם עבורו גם 700 שקל.

כמה עצוב לראות שסיפריית סופר עברי מפוזרת בידי ילדיו (ושנים מילדי בורלא עוסקים, כביכול, בספרות) לכל רוח ולחנניות ספרים ישנים, ועוד תמורת סכומים שכלאה. זוהי תעודת-עניות לא רק לילדיו של יהודה בורלא, אלא למדינת ישראל, למישרר החינוך-התרבות ולמועצה-לתרבות-זלאמנות.

על שלא מצאו לנחץ לרכוש את סיפריית הסופר ולהעמידה במוסד כולשהו.

למדי מה עושים ילדי סופרים בסיפריות הוריהם?

הספר שמצאתי היה מפי ביאליק. מאת מרדכי עובדיהו, ובו הקדשת המחבר.

החוויה הישראלית

כותרת קטע זה עשויה להטעות — להביא את הקורא לחשוב שהמדובר הוא באותה שמועה זיונית, המהלכת זה למעלה משנות דור ברחוב הישראלי, שמועה על דברים שאמר המושור דיים נחמן ביאליק, בהקשר לסופר יהודה בורלא, הברים על אי-הכחתי לערבים, משום שהם מזכירים לו את בני עדות-המזרח.

כיום ברור למעלה ומעבר לכל ספק שביאליק לא אמר דברים כאלה, ולא חשב אותם. יתרה מזאת — הוא אמר על כתיבתו של הסופר יהודה בורלא, שאם יהודה הלוי היה מתב פרוזה, במקום שירה, היתה כתיבתו וזה לבתיבת בורלא.

כיום גם ידוע שדברים אלה אמר בבדיחות-הדעת ובהקשר גומוריסטי סמיואטיצקי, אחד מיידייו של ביאליק, לפני כחודשיים, בחנות ספרים ישנים מצאתי עותק של ספר, המעורר שאלה המורה